

1. Бродель Ф. Матеріалізм, цивілізація, економіка і капіталізм, XV - XVIII ст. у 3-х томах. - Том 2. Ігри обміну./ пер. з фр. Г. Філіпчук. - К.: Основи, 1997. -с.340.
2. Гончаров В. В. Роль организационных нововведений в ускорений НТП промышленных фирм западных стран. - М.: ЗКОС, 1987. - 81 с.
3. Проблеми теорії і практики управління. - М., 1989, № 3. с. - 70 - 74.
4. Гончаров В.В. Руководство для высшего управленческого персонала а. в 2-х томах. - Том 1. - М: МНИИПУ, 1998. - с. 232.
5. Проект розвитку експорту. Основні положення, умови та критерії участі. -Київ, 1999.
6. Евенко Д. Л. Мелкий бизнес в Западной Европе. - М.: ИНИОН, 1991. - 32 с.
7. БИКИ, 28 декабря, 1991.-с. 1,8.
8. Державний комітет статистики України. Миколаївське обласне управління статистики. Статистичний бюллетень. Економічне і соціальне становище Миколаївської області за січень - грудень 2010 року.
9. Звіт про реалізацію проекту розвитку експорту за 2008 рік. - ССГП
10. Фінансова звітність ССГП за період 1998 - 2008 роки.
11. Бізнес-план ПРЕ ССГП за 1998 - 2009 роки.
12. Кредитна угода № ПРЕ/ РМИ - 1003/ 98.

УДК 330.131.7:631

Вернюк Н.О.

ДЕЯКІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ СТРАТЕГІЇ УПРАВЛІННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЮ УРАЗЛИВІСТЮ ПІДПРИЄМСТВ АПК

Постановка проблеми. Динамічність сучасних економічних умов, що визначає нестабільні умови функціонування і незадовільний рівень прогнозування розвитку соціально-економічних систем супроводжується появою якісно нових потреб у прискореному вирішенні проблеми формування стратегії інвестування підприємств з різними організаційно-правовими формами господарювання та розробки дієвого механізму управління їх інвестиційною уразливістю.

Аналіз останніх досліджень і публікацій вказує, що існуючі теоретичні і практичні розробки проблем формування інвестиційного механізму АПК, які знайшли відображення в наукових працях вітчизняних учених, зокрема: Андрійчука В.Г., Беседіна В.Ф., Борща А.Г., Гайдуцького П.І, Калінеску Т.В., Саблука П.Т., Непочатенко О.О. та ін. Разом з тим недостатньо обґрунтованими залишаються питання оцінки стратегії розвитку підприємств з урахуванням їх інвестиційної уразливості.

Формування цілей статті. Метою даної статті є розробка стратегічних підходів до формування системи управління інвестиційною уразливістю підприємства яка залежить від економічних загроз, а також пошук найбільш привабливих стратегій його розвитку в умовах інвестиційної уразливості шляхом розробки комплексу заходів для попередження подальшої кризової небезпеки.

Виклад основного матеріалу. Ефективність діяльності будь-якої господарської системи залежить від рівня продуктивного використання наявного власного чи залученого виробничого потенціалу. Адже потенційно рівновеликі вкладення капіталу можуть зумовити різні кінцеві результати використання залучених ресурсів.

Вирішення питання про участь інвестора у фінансовому розвитку підприємства неможливе без всебічного аналізу і оцінки його економічної безпеки та інвестиційної привабливості. Саме тому, для підприємства буде дуже важливим проведення дослідження свого стану, виходячи із визначення його переваг та „вузьких” місць з метою підвищення інвестиційної привабливості та подолання інвестиційної уразливості.

Проаналізувавши ситуацію, що склалася на даний момент часу, варто зазначити, що формування інвестиційного середовища України відбувається в умовах комплексної соціально-економічної кризи, яка вже зачепила більшість секторів економіки. Серед основних причин уразливості української економіки виділимо:

- значний дефіцит рахунку поточних операцій. У 2010 році дефіцит рахунку поточних операцій збільшився до \$24 млрд., що становить близько 10% від ВВП, що потребує додаткового зовнішнього фінансування;
- тягар зовнішнього боргу. Так, за останні два роки зовнішній борг України зростав на 45 % щорічно й наразі сягає близько 100 млрд. дол. США. У структурі зовнішнього боргу України переважає борг приватного сектору, який сягнув позначки 85 млрд. дол., з яких 29 млрд. складає так званий короткостроковий борг, який дуже скоро треба буде погасити. На даний момент зовнішній борг України перевищує середній показник по країнах в аналогічній кредитно-рейтинговій категорії. При критичній позначці в 60% від ВВП, співвідношення зовнішнього боргу до ВВП в Україні перевищує середній показник в 40% для країн з аналогічним рейтингом зовнішньої заборгованості.
- слабкість вітчизняного банківського сектора [4].

В цілому нинішня інвестиційна ситуація в Україні характеризується скороченням об'ємів накопичення, суттєвим спадом їх частки у ВВП, скороченням бюджетних капіталовкладень, слабкої інвестиційної мотивації підприємницької діяльності. Для залучення в галузь АПК відповідного обсягу інвестицій необхідне сприятливе підприємницьке середовище – як внутрішнє, так і зовнішнє.

Рівень сприятливості підприємницького середовища залежить від:

- наявності в підприємця прав власності на засоби виробництва, його продукт і прибутки;
- наявність визначеної сукупності прав і свобод, вибору виду господарської діяльності;
- наявність сприятливого психологічного клімату;
- рівень розвитку ринково-конкурентного режиму;
- надійність захисту прав підприємця;
- рівень державної підтримки.

Сільськогосподарське виробництво до цього часу залишається галуззю з найбільш несприятливим підприємницьким середовищем та найвищим ступенем інвестиційного ризику, а фінансовий стан галузі завдяки своїй надмірній збитковості і заборгованості не дозволяє розраховувати на суттєві інвестиції з боку виробника.

Однією з причин кризового стану в аграрному виробництві є різке скорочення його фондозабезпеченості та технічного оснащення, зниження вартості основних засобів, їх старіння та низькі темпи інвестування розвитку сільського господарства (у межах 4-5 % від загальної суми). Призупинення інвестиційного процесу в сільському господарстві України через значний дефіцит коштів у господарствах зумовило катастрофічне зменшення обсягів основних виробничих засобів. Частка аграрного сектора в основних засобах національного господарства України із 22-23% на початку 90-х років ХХ ст. скоротилася нині до 8-9%. Темпи списання техніки щороку у декілька разів випереджають темпи її закупівлі.

Диспропорції у забезпеченні сільського господарства матеріальними і технічними засобами виникла через ігнорування змін економічного механізму функціонування аграрного виробництва, розмірів і форм виробництва, рівня та напрямів його спеціалізації, розвитку багатокладності в сільському господарстві та стійким диспаритетом цін.

Триває процес інтенсивної деіндустріалізації виробництва. Згідно з даними Міністерства аграрної політики та продовольства України, забезпеченість сільськогосподарських підприємств технікою складає 50-65% від технологічної потреби. При цьому потреба у придбанні складної техніки становить близько 8 тис. од., у тому числі 3 тис. од. тракторів [3].

За підрахунками фахівців, лише на оновлення машинно-тракторного парку вітчизняних сільськогосподарських підприємств необхідно щорічно купувати машин та устаткування на суму 15 млрд. грн., але, на жаль, сума щорічних інвестицій в основний капітал сільського господарства та мисливства не перевищує 37,2 млрд. грн. Світовий досвід, як зазначає В.М. Трегобчук, свідчить, що для стабільного економічного росту інвестиції повинні бути на рівні 19-25% ВВП [2, 3].

Аналізуючи дану проблему потрібно виділити дві її складові: фінансову і технологічну. У першому випадку це пошук та залучення джерел фінансування розвитку більш продуктивних організаційно-технологічних рішень, а в другому – альтернативна селекція варіантів цих рішень, шукаючи відповідь щонайменше на два глобальні запитання:

1. Де взяти гроші для залучення більш продуктивних виробничих та управлінських технологій?

2. Який саме варіант технологічної та організаційно-функціональної реновації обрати, тобто куди і як ці гроші вкласти?

Ідеальним джерелом поповнення капіталу для сільськогосподарських підприємств є залучення інвестицій та прийняття рішення про вкладення власних (внутрішніх), позичкових і залучених фінансових, майнових та інтелектуальних цінностей в об'єкти інвестування. Однак, розв'язання даної багатопланової проблеми аж ніяк не може бути дискретним і навіть створення сприятливого законодавчого поля водночас її не вирішить. Дефіцитність джерел фінансування за умов ринкової системи господарювання загалом є типовою проблемою, але для сільського господарства, що має низьку оборотність капіталу, вона є особливо гострою.

Одним із дієвих інструментів у прийнятті рішень щодо залучення інвестицій є, на нашу думку, проведення змістовних SWOT та SPACE аналізів не тільки виробничо-збутової діяльності а й витрат та розробка сценарного прогнозу з виявленням існуючих можливостей та загроз для розвитку підприємств. Результати SWOT та SPACE аналізів і сценарний прогноз нададуть підприємству можливість виключити прийняття поспішних, необґрунтованих та імпульсивних рішень, а використовуючи загальні принципи управління, дозволить нівелювати існуючу уразливість підприємства та забезпечити ефективну інвестиційну діяльність.

Метою управління інвестиційною уразливістю є забезпечення ефективної життєздатності підприємств аграрної сфери на основі узагальненої моделі необхідних дій для досягнення поставлених цілей шляхом координації і ефективного використання всіх ресурсів, в тому числі й інвестиційних.

Важливим важелем управління інвестиційним процесом у галузях і підприємствах агропромислового комплексу в умовах формування ринкових відносин повинні стати, на нашу думку, науково обґрунтовані інвестиційні регіональні програми розвитку АПК на основі проектів та організаційних заходів для досягнення соціально-економічних цілей за рахунок місцевих і залучених джерел фінансування. Залучені фінансові ресурси доцільно направляти у стратегічно важливі сфери, зокрема аграрно-промислово-фінансові групи та інтегровані формування, регіональні інтегровані проекти і програми, враховуючи при цьому спроможність підприємств засвоїти інвестиції в тих чи інших об'ємах.

Щоб зменшити кризові тенденції та забезпечити розвиток аграрних формувань, необхідно створювати сприятливі умови для інвестиційної діяльності у модернізацію підприємств. В даному випадку держава повинна регулююче впливати на інвестиційну

діяльність підприємства шляхом проведення пільгової кредитної та податкової політики на основі диференціації суб'єктів і об'єктів оподаткування, податкових ставок і пільг.

Оскільки стимули вкладання капіталу в сільськогосподарські підприємства не надто потужні, впровадження дієвого інвестиційного механізму дозволить переорієнтуватися на розвиток укрупненого високотехнологічного товарного виробництва зерна, цукрових буряків, соняшнику, підвищити продуктивність тваринництва.

Висновок. Узагальнюючи вище викладене вважаємо, що для зменшення інвестиційної уразливості аграрних підприємств необхідно враховувати наступні положення:

по-перше, всі інвестиції повинні сприяти розповсюдженню досягнень в області техніки і технологій; створювати додаткові робочі місця; забезпечувати виробництво конкурентоспроможної продукції та налагоджувати більш ефективну реалізацію на зовнішніх ринках;

по-друге, направленість інвестиційної політики в АПК повинна полягати в тому, щоб комерційний інтерес інвесторів був приведений у відповідність з народногосподарськими інтересами, що, у свою чергу, дасть змогу стабілізувати фінансовий ринок країни.

Анотація

Визначено стратегічні підходи до формування системи управління інвестиційною уразливістю підприємства агропромислового комплексу яка залежить від економічних загроз. Запропоновано методи пошуку найбільш привабливих стратегій інвестування шляхом розробки комплексу заходів для попередження подальшої кризової небезпеки.

Аннотация

Определены стратегические подходы к формированию системы управления инвестиционной уязвимостью предприятия агропромышленного комплекса которая зависит от экономических угроз. Предложены методы поиска наиболее привлекательных стратегий инвестирования путем разработки комплекса мероприятий для предупреждения последующей кризисной опасности.

Список використаних джерел:

1. Калінеску Т.В., Романовська Ю.А., Кирилов О.Д. Стратегічний потенціал підприємства: формування та розвиток: / Калінеску Т.В. // Монографія. – Луганськ: Вид-во СНУім. В. Даля,С. 2007. – 272
2. Приліпко С.М. Залучення іноземних інвестицій в контексті реалізації стратегії розвитку Черкаської області до 2015 року / С.М. Приліпко // Зб. наук. пр. Уманського ДАУ. – Умань, 2009. – Вип. 70. – Ч.2: Економіка. – С. 136-143.
3. Трегобчук В.М. Інноваційно-інвестиційний розвиток національного АПК: проблеми, напрями і механізми / В.М Трегобчук.// Економіка України.- 2006.- №2 - С.6.
4. Лівощко Т.В., Барковська Т.В. Антикризове управління підприємством в умовах нестабільності економіки // Держава і регіони .- 2010.- №1.- С. 197-199.